

GÖTEBORGS UNIVERSITET

GUJ 2-07 Profilen: Motormusik och motståndspedagogik

Nyhet: 2007-04-16

Strunta i normaliteten! Inordna dig inte i hierarkier! Ta reda på din egenart och skapa utifrån den. Staffan Mossenmark gör ljudkonst av V8-motorer, snöskotrar och armeringsjärn.

Att odla sin själ och hela tiden utsätta sig för nya situationer är en livshållning som hos honom har fötts ur något helt annat.

Även om Staffan

Mossenmark skriver både kammarmusik och operor som uppförs för en initierad skara, är det hans publika sida som väcker mest uppmärksamhet. Den inbegriper ofta män och motorer.

Ljudet av kolvar som tänder gnistor kittlar behagligt i hans öron. Men även obehagliga ljud som gälla gratulationskort, monotona glassbils-jinglar och signaler från mobiltelefoner kan få igång honom. En inspirationskälla är Fluxuskonstnärerna som under 1960-talet lekfullt experimenterade med musik och konst. De hade en stark önskan om att kommunicera och menade att vem som helst kunde skapa. Så när Staffan Mossenmark en dag drog ett armeringsjärn efter sig och hörde vilka vackra övertoner järn mot asfalt ger upphov till fick han idén att be 20 kroppsbyggare att inoljade och solglasögonprydda dra 6 meter långa armeringsjärn efter sig längs Avenyn.

– När jag går från små rum med få människor till gator och torg vänder jag mig till vem som helst och kan få väldigt stor publik. I Stockholm kom det 10 000 när jag hade konsert på Sergels torg med 100 knuttar på Harley Davidson, säger Staffan Mossenmark.

Om man vill skapa sig en konstnärlig plattform är det givetvis en fördel att kunna skicka egna pressmeddelanden och att komma på idéer där vardagliga ljud presenteras i oväntade sammanhang.

Det är lättare att locka journalister till en konsert med 100 helikoptrar på ett fält, än till en konstmusikkonsert med en trumpetare i ett slutet rum. Men uppmärksamheten har lett till kritik från kollegor inom tonsättarvärlden som menar att det han gör är lättköpt och spekulativt.

– Motstånd är för mig bara bränsle. Jag rör mig i ett brett spektrum och trivs bäst när jag kan ge konst till vanliga människor som inte sysslar med kultur.

Han menar att det är lättare att betraktas som seriös om man skriver svår musik som uppförs i ett svart rum med en publik på tjugo personer, även om arton av dem är dina vänner.

– Kvalitet är väldigt viktigt. Lika lite som man kan försvara sig med komplicerade teorier om det man gör ändå låter som skit, innebär 1 000 personer i publiken automatiskt kvalitet.

Bakom den publika sidan av hans tonsättande finns en önskan om att fördela konstutövandet mer demokratiskt. Det har bland annat fått honom att be människor att spela in sitt eget sjungande i duschen. Av detta gjorde Staffan Mossenmark ett körstycke som sändes i radions P2. Alla bidrag fick vara med.

– Det fina var det allvar och den innerlighet som folk sjöng med.

Som ett ytterligare led i nivelleringen och strävan efter mer konst i samhället har han låtit människor som råkade gå förbi hans mikrofon i Nordstan att frivilligt sjunga en stund i projektet Singer's Corner. Deras sång mixades med ljudet från frysboxar och annat i köpcentrumet och sändes i direktsändning i P2.

– Jag tycker att Högskolan för scen och musik borde vara mer i det offentliga rummet. Vi borde öppna upp vår verksamhet och ha tentaklerna ute i samhället i högre grad. Utbildningsväsendet blir farligt när det blir till en självgående organism som när sig själv i ett slutet system.

Staffan Mossenmark har aldrig svårt att få med sig människor i sina skapelser. Möten med raggare, knuttar och kroppsbyggare finner han speciellt fascinerande. Men han talar också varmt om operaföreställningar ihop med författare som Jonas Gardell och Alexandra Coelho Ahndoril.

– När jag skriver operor skriver jag så att det ska gå att höra allt som sjungs. Då kan jag faktiskt påstå saker och berätta något för publiken.

Överhuvudtaget gillar Staffan Mossenmark att ha projekt ihop med olika människor för den fria och tillfälliga arbetsförbindelsen som det innebär. Även om han numera har ettårsförordnanden på Högskolan för scen och musik försöker han förhålla sig till sin adjungerande professur som till ett frilansjobb för att kunna behålla den kreativa energin.

– Det är viktigt att odla sin egenart, vara stark och våga utsätta sig för nya situationer och uppdrag så att man inte blir för trygg någonstans.

Mycket av sin tid ägnar Staffan Mossenmark åt workshoppar på konsthögskolor och musikkonservatorier. Det sker ofta utomlands och han tycker att det är märkligt att han aldrig har blivit inbjuden till en svensk musikhögskola, bara konstutbildningar.

– Det verkar som om de svenska musikhögskolorna inte är intresserade av ljudkonst, men Göteborg håller nu på att bli först i Sverige med att starta en ljudkonstutbildning. Som det är nu klarar inte de potentiella ljudkonststudenterna de vanliga antagningskriterierna och hamnar därför på konst- eller designutbildningar istället. Att vi i Göteborg nu ligger i framkant och kommer att ta in ljudkonst som en del av verksamheten är ett viktigt steg i att öppna upp för en annan typ av studenter och uttryck.

Som en del i ett lärarutbyte håller Staffan Mossenmark under tre månader i ett performanceprojekt på musikkonservatoriet och konstakademin i Verona. Idéerna skickas nu som bäst fram och tillbaka

mellan länderna via en nyskapad blogg. Under en dag, lördagen den 28 april, ska resultatet iscensättas på flera ställen i stans centrum.

- Detta projekt är ett viktigt första steg mot något jag vill åstadkomma – att lära studenter internationellt konstnärlig produktion i offentliga rum. Det är en politisk och demokratisk handling som kan få människor att bryta hierarkier och ta sig den plats de har rätt till som människor. Studenter anser han vara alldeles för duktiga och för lite besvärliga. Han skulle önska att de vågade ge sig på stelnade strukturer och ifrågasätta antagningskriterierna för att få ökad mångfald på utbildningarna.
- Jag vill inte skilja på utbildningsinstitutioner och samhälle. Vem är vi till för? Är vi till bara för oss själva, för att vi ska få lyfta våra löner och göra det vi alltid gjort? Eller vill vi se till vad som behövs och vara i ständig förändring? Vågar eller vill vi det?

Ett viktigt undantag tycker Staffan är den individuella musikerutbildningen, med nio studenter med olika inriktningar som kan komma in "direkt från gatan" utan att behärska satslära och teori. Utbildningen, som nu är ifrågasatt, ser han som det enda nyckelhålet för dem som inte passar in i den gängse antagningsprofilen.

- Högskolan för scen och musik skulle ha garagedörrar in så att man kunde komma med helt andra krav än idag. Vi borde anpassa oss efter samhället och inte tvärtom. Om vi bara tar in människor som vi vet att vi fixar, utvecklas vi inte. Skolan ska inte vara ett reservat, utan en öppen spelplats. Om han fick bestämma skulle ingen lärare arbeta mer än 50 procent på skolan. Resten av tiden skulle de ägna åt att utveckla sitt eget konstnärskap ute i samhället.
- Att syssla med konst och musik är förknippat med stora risker och måste vara det. Konst handlar om att flytta gränser och att våga riskera, men väldigt många är rädda för att misslyckas. Om man som student inte vågar riskera att misslyckas ibland under utbildningen, när ska man då göra det? Staffan Mossenmark är nog med att ta sig tid till att uppmuntra sina studenter att söka efter sin egenart, det som gör dem säregna.
- De är svältfödda när det gäller att tala om det som är det viktigaste – uttrycket. Studenterna måste våga utlämna sig, och det måste lärarna också. När det fungerar som bäst talar jag inte om vad som är rätt och fel utan de får saker av mig samtidigt som jag lär mig av dem. När man möts så händer det fina saker.

På kursen LAU 250 (en kurs för studenter med pedagogisk inriktning med lärare från Fotohögskolan, Högskolan för scen och musik, Teaterhögskolan och HDK) brukar Staffan Mossenmark inleda med att definiera vad de har och inte har. Han säger att studenterna om fyra veckor ska göra en gestaltning och att det enda de har är ett tomt rum och sina egna erfarenheter. Sedan skickar han ut dem att titta och lyssna på stan. Den första veckan får de tillbringa med att sitta på ett fik och anteckna mellan klockan 9 och 16.

- När de kommer tillbaka har de kommit in i ett lugn. Ur något som har verkat helt vansinnigt har det kommit visuella installationer och performance. De har upptäckt ett nytt sätt att förhålla sig till sin kreativitet och vågar lita till en form som de går och bär på. De vågar själva tro att de har något som är unikt. Det ger i sin tur inblick i hur det är att vara konstnär.
- Att vara konstnär är att vistas i ett tomrum där inget är rätt eller fel. För sin egen del älskar Staffan Mossenmark det tillståndet och drar ut på det tills hans fru försiktigt påpekar att det kanske är dags att börja komponera.

- Det är när jag går och plockar, städar och shopper som idéerna ploppar fram. Jag har skapat min

metod men var och en måste hitta sin process.

Vid hans sida finns ständigt arbetsredskapen mobilen, skissblocket och kalendern. En titt i agendan är en orolig upplevelse med mycket tuschstreck, pilar och bokstäver.

– Jag kommer in på ljudkompositioner via objekten och ser ofta en spelplats eller ett utrymme. Jag låter saker få ta plats och backar inte för det som är utrymmeskrävande.

Idén till konserten med de 24 glassbilarna vid Götaplatsen (1993), som var en av de första i det Mossenmarkska slaget, fick han när sonen som liten väcktes av den monotona men välkända jingeln. Ur ilskan väcktes tanken att låta melodin försvinna genom att ge 24 glassbilar olika startpunkter.

– Jag gillar inte glassbilar. De är ett kommersiellt budskap som förorenar mitt privata ljudrum och inte bara det offentliga.

Ibland får han höra att han är en folkbildare och han håller med om att han vill föra ut ett tänkesätt till människor som går ut på att det är möjligt att tänka hur som helst. Att allt faktiskt är möjligt.

– Free your mind and the rest will follow.

Närmast förestående, förutom projektet i Verona, är en konsert i USA för 100 eller kanske 1 000 Harley Davidsons, och en föreställning i Norge där en trummande musikkår möter ett antal dunkande fiskebåtar.

Bakom allt han gör finns en övertygelse om att den enskilda personen kan åstadkomma mycket på egen hand. Den Mossenmarkska ljudfonden är en sådan skapelse. Den utser varje år en ljudbov som får titeln årets ljudnedsmutsare, och en stipendiat som har gjort något bra (stipendiesumman är på 100 kronor).

– Styrelsen består egentligen bara av mig, men fonden börjar få en viss tyngd.

Förra året blev årets nedsmutsare SVT för sitt, i Staffans tycke, oskick att ha jinglar efter varje program där de byter musik och tonalitet hela tiden. Nyhetsankaret Claes Elfsberg kom ner från Stockholm och tog emot den inte särskilt prestigefulla asken med öronproppar.

– **Jag är bara en enskild person** som gör nästan allting själv. Då kan väl vem som helst göra liknande saker. Alla kan. Du som människa har så mycket inneboende styrka och ska ta dig rätten att använda den för att ta plats. Du ska inte backa för någon myndighet och du är lika mycket värd och har samma status som en professor eller president. Driv din idé och se om du lyckas! Det handlar om demokrati. Ta den plats du behöver. Det är detta som driver mig, tror jag.

Att granska sig själv för att se hur tillåtande man egentligen är mot sig själv, andra och mot märkliga saker, tycker Staffan Mossenmark är att rekommendera.

– Om man tycker att det är okej att det görs konstiga saker har man kommit långt. Det är ett alldeles för starkt upphöjande av normalitet i vårt samhälle. Det kufiska förpassas någon annanstans.

Att han är så mån om att lyssna till sin egen röst och inte låta sig stoppas av strukturer och normer kan ha att göra med att han under sin uppväxt ägnade sig åt det rakt motsatta. Han är uppvuxen inom pingstkyrkan och lämnade den först efter att han kom till en folkhögskola vid 19 års ålder och mötte den övriga världen. Även om den musikaliska skolningen var bra inom frikyrkan så tycker Staffan Mossenmark att det är osunt att växa upp i ett system som är så reglerat och hårt styrt. Det innehöll alla möjliga förbud som mot dans, film och icke-religiös musik. Den som inte följde reglerna hotades med utfrysning. Att få höra skrämselfredikningar om att man riskerar att bli ensam kvar på jorden medan resten av familjen far till himlen är ett hot om övergivenhet som barn tar på största allvar.

– Pingstkyrkan gav en falsk trygghet som byggde på rädslor och begränsningar. Det jag blev utsatt för som barn mentalt och andligt tycker jag är övergrepp. Men den skadan tror jag har fått mig att göra det jag gör idag. Jag vill vara fri och odla min egen styrka och har lärt mig vikten av att inte inordna mig i hierarkier, vare sig akademiska eller samhällsliga.

Fakta: Staffan Mossenmark

Yrke: Adjungerad adjunkt på Högskolan för scen och musik. Komponist och ljudkonstnär. Utbildad pianist vid Stockholms musikpedagogiska institut. Nybliven ledamot i Konstnärsnämnden.

Familj: Hustrun Karin och 20-årige sonen Elias.

Bor: I lägenhet i Majorna.

Bakgrund: Uppvuxen i Mjölby i Östergötland.

Intressen: – Just nu är det väldigt roligt att gå på gym. Då känner man att kroppen lever. Jag älskar att shoppa vackra saker, som kläder och skor.

Dold talang: – Jag är hygglig i köket och en rätt bra barrista.

Dröm: – Jag skulle vilja få uppleva att det arbete jag utför och de tankar jag har, resulterar i att människor finner en inre styrka genom konstnärliga uttryck. Konsten och kreativiteten är demokratiska verktyg för att manifesteras tankar och åsikter, ett sätt att förändra och rasera hierarkier och övergrepp i alla dess former.

Resa: – Förra året var jag i Johannesburg och arbetade. Det är en fantastisk miljö med starka människor, så dit måste jag tillbaka.

Favoritsällskapsspel: – Att spela kort med familjen, något jag inte fick göra när jag var barn för att det var syndigt.

Semester: – Mitt konstnärliga jag tycks aldrig ta semester, men jag försöker och då är bokläsning en bra metod för att få hjärnan att inse att det vi kallar verkligheten nu är bortkopplat.

Sida jag är stolt över: Jag tror att jag är ganska lätt att prata med och att jag vågar utlämna mig och vara personlig.

Sida jag är mindre stolt över: Det är en lång lista. Jag har haft väldigt dåligt tålamod men det har blivit bättre. Jag har svårt för att anpassa mig och känna mig bekväm i gruppkonstellationer. Ibland är jag helt mentalt frånvarande. Då är det väldigt bra att min fru också är konstnär och förstår hur jag fungerar. Jag har varit väldigt egocentrisk och självcentrerad när jag byggde upp min karriär, min plats i tillvaron. Idag tror jag att jag hanterar mitt ego mer balanserat.

Något politiskt som är värt att försvara: Yttrandefriheten.

Favoritplats: Saltholmen. Klipporna där betyder mycket, av flera skäl. Jag kan åka ut dit mitt i vintern bara för att få vara där.

Hemsida: www.mossenmark.com

Foto: Hillevi Nagel

AV: [Kajsa Asklöf](#)

031-786 5706

Denna text är utskriven från följande webbsida:

<http://www.gu-journalen.gu.se/innehall/Nyheter+Detalj//guj-2-07-profilen--motormusik-och-motstandspedagogik.cid665165>

Utskriftsdatum: 2010-07-14